

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету
від 23.08.2019 р., протокол №01

Латинська мова

(назва освітнього компоненту)

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра
(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності 035 Філологія
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізації 035.041 германські мови та літератури (переклад включно),
(шифр і назва спеціалізації)
перша – англійська

освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови та літератури
(назва освітньо-професійної програми)
(переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)»

Бердянськ, 2019

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Сердюк А. М., доцент кафедри іноземних мов і методики викладання, кандидат філологічних наук, доцент

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету 20.06.2019 р., протокол №08.

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Латинська мова» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська.

Предметом навчальної дисципліни є фонетичні, лексичні, граматичні та синтаксичні особливості латинської мови.

Міждисциплінарні зв'язки: курс закладає основи для вивчення, теоретичної фонетики англійської мови, теоретичної граматики англійської мови, історії англійської мови, лексикології англійської мови, стилістики англійської мови, теорії та практики перекладу з англійської мови.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу «Латинська мова» – засвоєння граматичного ладу латинської мови та засвоєння необхідного лексичного мінімуму, що містить найбільш уживані слова латини, які є особливо продуктивними в утворенні інтернаціональної наукової (насамперед, філологічної) термінології, для вироблення вмінь та навичок перекладу латиномовних літературних джерел: міфів, байок тощо.

1.2. Основним завданням вивчення дисципліни «Латинська мова» є розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності з урахуванням специфіки неживої мови: мовленням (усним та письмовим), читанням; розширення загальнолінгвального кругозору майбутніх філологів; формування навичок перекладу з латинської мови; засвоєння словотворчих елементів латини, які є продуктивними у сучасних мовах; формування теоретичного базису та практичного досвіду у свідомому розумінні семантики лінгвістичної, літературознавчої термінології; формування професійної ерудиції та тезаурусу майбутніх філологів як основи підвищення свого освітньо-кваліфікаційного рівня і наукового зростання.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей та продемонструвати такі результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>СК 03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.</p>	<p>ПРН 08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p> <p>ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.</p>

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС / 90 годин.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ. Латинський алфавіт. Фонетика. Поняття «латинська мова». Вплив латинської мови на германські мови. Латинські запозичення у нових мовах і слова з латинськими основами. Латинські основи міжнародної наукової термінології. Коротка характеристика латинської мови як складової частини індоєвропейської мовної сім'ї. Специфіка методів вивчення латинської мови як неживої мови джерел. Латинський алфавіт і його походження. Великі букви у назвах народів, у прикметниках і прислівниках, похідних від цих назв. Умовність сучасної вимови латинських літер в європейських країнах та в Україні, зокрема. Дифтонги au, eu, ae, oe. Диграфи. Вимова «i» перед голосними на початку слова і між голосними в середині. Вимова «s» в інтервокальній позиції. Вимова буквосполучень ch, ph, rh, th, ti, qu, gu, su. Довгота і короткість складів за природою і за положенням. Правила наголосу.

Тема 2. Declinatio I. Verbum esse. Загальні відомості. Граматичні категорії іменника: рід, число, відмінок, відміна. Genus: masculinum, femininum, neutrum. Numerus: singularis, pluralis. Casus: nominativus, genetivus, dativus, accisativus, ablativus, vocativus. Declinatio: prima. Дієслово *esse*. Особливості його вживання та перекладу.

Тема 3. Praesens ind.act. Imperativus. Загальні відомості про граматичні категорії дієслова: час, спосіб, стан, особа, число, дієвідміна. Tempus: praesens. Modus: indicativus, conjunctivus, imperativus. Заперечні конструкції наказового способу. Система інфекта. Часові форми. Закономірності утворення та вживання теперішнього часу дійсного способу активного стану. Наказовий спосіб.

Тема 4. Declinatio II. Загальні відомості. Граматичні категорії іменника: рід, число, відмінок, відміна. Genus: masculinum, femininum, neutrum. Numerus: singularis, pluralis. Casus: nominativus, genetivus, dativus, accisativus, ablativus, vocativus. Declinatio secunda. Правило середнього роду.

Тема 5. Pronomina. Класифікація займенників: особові, зворотні, присвійні, вказівні, означальні, відносні, питальні, неозначені, заперечні. Pronomina personalia, pronomen reflexivum, pronomina possessiva, pronomina demonstrativa, pronomina determinativa, pronomen relativum, pronomina indefinita, pronomina negativa. Парадигми відмінювання займенників. Відмінювання особових займенників. Відмінювання зворотного та присвійних займенників. Вживання прийменника cum із зворотним та відносним займенниками. Особливості заперечних конструкцій із займенниками nemo, nihil. Вживання займенників у ролі підмета.

Тема 6. Praesens ind. pass. Genus passivum. Пасивний стан часів системи інфекта. Утворення пасивного стану. Praesens indicative passive. Синтаксис відмінків пасивної конструкції.

Тема 7. Imperfectum ind.act. et pass. Tempus imperfectum. Modus indicativus. Genus: activum et passivum. Persona: prima, secunda, tertia. Numerus: singularis, pluralis. Conjugatio: prima, secunda, tertia, quarta. Утворення та вживання минулого часу недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного стану. Синтаксис відмінків пасивної конструкції.

Тема 8. Futurum I ind.act. et pass. Утворення та вживання майбутнього часу дійсного способу активного і пасивного стану. Особливості кон'югацій. Синтаксис відмінків пасивної конструкції.

Тема 9. Declinatio III. Третя відміна. Третя приголосна відміна. Сигматичний номінатив. Номінатив з нульовим закінченням (асигматичний). Третя голосна відміна. Третя змішана відміна.

Тема 10. Nomen adiectivum. Класифікація прикметників за відмінами. Прикметники I та II відміни. Прикметники III відміни. Кількість родових закінчень та їхні морфологічні ознаки. Прикметники трьох закінчень (-er, -is, -e). Прикметники двох закінчень (-is, -e). Прикметники одного закінчення (-x, -s, -r). Узгодження прикметників з

іменниками. Вживання прикметників у функції прислівників. Ступені порівняння прикметників: звичайний, вищий, найвищий. Gradus positivus, gradus comparativus, gradus superlativus. Суплетивні ступені порівняння. Описові ступені порівняння.

Тема 11. Perfectum ind.act.et pass. Загальні відомості про систему перфекта. Значення латинського перфекта. Часові форми системи перфекта. Perfectum indicativi activi. Абсолютне та відносне значення часів системи перфекта. Узгодження часових форм. Часи системи перфекта пасивного стану. Аналітичний спосіб утворення форм пасивного стану. Perfectum indicativi passivi. Дієприкметник Participium perfecti passivi. Синтаксис відмінків пасивної конструкції.

Тема 12. Declinationes IV et V. Четверта відміна. П'ята відміна. Закономірності утворення відмінкових форм. Парадигми відмін.

Тема 13. Plusquamperfectum, Futurum II ind.act. et pass. Plusquamperfectum indicativi activi. Futurum II indicativi activi. Абсолютне та відносне значення часів системи перфекта. Узгодження часових форм. Аналітичний спосіб утворення форм пасивного стану Plusquamperfectum indicativi passivi. Futurum II indicativi passivi. Синтаксис відмінків пасивної конструкції.

Тема 14. Numeralia. Calendarium. Розряди числівників у латинській мові. Кількісні, порядкові, розділові, прислівникові. Numeralia cardinalia, ordinalia, distributiva, adverbia. Класифікація кількісних числівників: основні (від 1 до 10; 20; 100; 1000), похідні (назви десятків та сотень), складні похідні (назви десятків та сотень з десятками та одиницями). Утворення числівників: від 11 до 17; від 30 до 90; від 200 до 900; 18, 19; 28, 29 і т.п.; додавання до десятків або сотень одиниць від 1 до 7. Порівняльна характеристика кількісних числівників від 1 до 10 у нових європейських мовах. Прислівникові числівники. Їхнє значення та утворення. Порядкові числівники. Відмінювання числівників. Історія римського календаря.

Тема 15. Revisio. Систематизація та повторення пройденого матеріалу.

Тема 16. Gaudeamus. Історія створення студентського гімну Gaudeamus. Головна ідея пісні (прославлення життя, радість, молодість, кохання, прагнення до знань та науки). Жанр Гаудеамусу. Жан Окенгейм – автор офіційної мелодії міжнародного студентського гімну. К.В. Кіндерлебен – автор сучасного тексту Gaudeamus. Українські та російські переклади студентського гімну.

Тема 17. Афоризми Стародавнього Риму. Стійкі вирази стародавніх римлян як складова скарбниці світової культури. Тематика латинських афоризмів. Вплив латинських крилатих висловів на усну народну творчість та на світогляд українських та зарубіжних культурних діячів.

3. Рекомендована література

Основна

1. Литвинов В. Д., Скорина Л. П. П'ятсот крилатих висловів. Тексти. Латино-український словник. Київ: Індоевропа, 1993. 320 с.
2. Сердюк А. М. Латинська мова. Збірник контрольно-тренувальних вправ, тестових завдань та контрольних робіт: навч. посіб. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. 140 с.
3. Яковенко Н. М., Миронова В. М. Латинська мова: підручник. Київ: Знання, 2005. 541 с.
4. Яковенко Н. М., Трипуз В. М. Латинська мова: підручник. Київ: Вища школа, 1993. 360 с.

Додаткова

1. Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь. Москва: Высш. шк., 1976. 1096 с.
2. Кацман Н. Л., Покровская З. А. Латинский язык: учеб. для студ. высш. учеб. заведений. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. 456 с.
3. Литвинов В. Д. Латинсько-український словник. Київ: Наука, 1998. 712 с.

4. Подосинов А. В., Белов А. М. LINGUA LATINA. Русско-латинский словарь. Москва: Флинта, 2002. 376с.
5. Ревак Н. Г., Сулим В. Т. Латинська мова (для неспеціальних факультетів). 2-ге вид., вип. і доп. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 415 с.
6. Робер Ж.-Н. Рим. Москва: Вече, 2006. 384 с.
7. Словник античної міфології / за ред. Білецького А. О. Київ: Наук. думка, 1989. 240 с.
8. Словник іншомовних слів / за ред. Мельничука О. С. Київ: Головна редакція УРЕ, 1974. 776 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ. URL: www.bdpu.org/library
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. URL: <http://www.internetpolyglot.com/ukrainian/lessons-ln-uk>.
4. Латинська мова в Україні (історичний екскурс) . URL: http://b-ko.com/book_21_glava_65_%D0%92%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BD%D1%82_2.html
5. Українська латиномовна література. URL: <http://medievist.org.ua/>

4. Методи навчання: практичні заняття, тренувальні вправи. Практичні заняття з вправами на розвиток навичок читання, перекладу, письма, на яких матеріал пояснюється і обговорюється, домашні завдання. Самостійна робота: домашні завдання.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

6. Система оцінювання.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	добре		B (дуже добре)
65-77			C (добре)
58-64			D (задовільно)
50-57	задовільно		E (достатньо)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34	незадовільно		F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)